

Bevezetés a weboldalak egyetemes tervezésébe

Újdonságok a WCAG 2.2 ajánlásban

Informatika a Látássérültekért Alapítvány

2024.

Átirat

Üdvözlöm a kedves nézőket, hallgatókat! Önök az Informatika a Látássérültekért Alapítvány által készített *Bevezetés a weboldalak egyetemes tervezésébe* előadássorozat ötödik, *Újdonságok a WCAG 2.2 ajánlásban* című részét látják, hallják.

A WCAG 2.2 ajánlás

Korábban készült egy előadássorozat, amely a hátrányos helyzetű, illetve a fogyatékkal élő emberek jellemző problémáit mutatta be a weboldalak használata közben. Bemutattunk eszközöket, módszereket, illetve részletesen ismertettük a WCAG 2.1-es ajánlás teljesítési feltételeit. Az azóta eltelt időben, 2023. október 5-én megjelent a WCAG 2.2 ajánlás, melynek leírása letölthető a <https://www.w3.org/TR/WCAG22/> webhelyről. Az ajánlás kilenc új teljesítési feltételt tartalmaz, ebből kettő A, négy AA, három pedig AAA szintű, a 4.1.1 pedig ki lett véve. Ez utóbbi mindenképpen üdvözlendő, hiszen ez nagyjából a html oldalak forráskódjának, specifikációinak történő megfelelést írta elő. Egyrészt nagyon nehéz volt betartani, hiszen a fejlesztők gyakran alkalmaznak portálmotort vagy valamilyen generatív keretrendszert, és ezek forráskódját nem nagyon lehet módosítani, illetve valójában nem nagyon akadályozta ennek a pontnak a megsértése az akadálymentes felhasználást a gyakorlatban. Harmadszor pedig manapság a kiegészítő eszközök nem is ezt használják, hanem az accessibility object modellt, amit a böngésző állít elő a kódból.

Jelen dokumentum az új teljesítési feltételek közül – a korábbi anyagokhoz hasonlóan – az A és a AA szintűekbe nyújt betekintést.

A 2.0 verziónak létezik magyar fordítása (<http://www.w3c.hu/forditasok/WCAG20/>), a 2.1-nek és a 2.2-nek nem, ezért a teljesítési feltételek angol nyelven kerülnek feltüntetésre.

Az ajánlás leírása szerint a 2.2 verzió visszafelé kompatibilis a 2.1-gyel és a 2.0-val.

Ez kicsit megkérdőjelezhető, mert míg a 2.1-ben és a 2.0-ban szerepel a 4.1.1-es feltétel, a 2.2-ben nem, így a kompatibilitás csak nagyjából és lényegét tekintve értelmezhető.

2.4.11. Focus Not Obscured (Minimum):

When a user interface component receives keyboard focus, the component is not entirely hidden due to author-created content. (AA szint)

Ez egy AA szintű teljesítési feltétel, amely azt írja le, hogy amikor egy adott vezérlőelem hordozza a fókuszt, akkor az a komponens legalább részben látszik, nincs teljes egészében takarva más elem által. A fókuszelő is látszik, így a felhasználó egyértelműen megállapíthatja, hogy melyik elem van éppen kiválasztva.

Gyakori hiba, hogy amikor a billentyűzetet használó felhasználó egy ikonként megvalósított gombra vagy egy olyan hivatkozásra lép, amelyhez magyarázó leírás is tartozik, akkor a megjelenő elem eltakarja az eredetit.

Jó megoldás lehet, ha a fejlesztő ügyel arra a fejlesztés során, hogy a magyarázó rész mindig az elem alatt, fölött vagy mellette jelenjen meg.

2.5.7. Dragging Movements:

All functionality that uses a dragging movement for operation can be achieved by a single pointer without dragging, unless dragging is essential or the functionality is determined by the user agent and not modified by the author. (AA szint)

Ez is egy AA szintű teljesítési feltétel, amely azt írja le, hogy amennyiben egy művelet (pl. elemek sorba rendezése vagy csoportokba sorolása) az egér húzásával (drag and drop) hajtható

vége, akkor hozzáférhetőnek kell lennie olyan mechanizmusnak, amely alkalmazásával csak a billentyűzet, illetve valamilyen kiegészítő technológia használatával is megoldható a feladat.

Jó megoldás lehet, ha egy kvízkérdésnél, amelyben pl. történelmi eseményeket kell időrend szerint növekvő sorrendbe állítani, a rendezés az alábbi lépéseken keresztül is végrehajtható:

1. A felhasználó az áthelyezendő elemre navigál, majd egy billentyű (pl. Szóköz) lenyomásával megjelöli azt (drag). Tehát ez felel meg a drag műveletnek, pontosabban az elem megragadásának.

2. A felhasználó arra az elemre navigál, amelynek helyére az előzőleg kijelöltet át kívánja helyezni, majd ismét lenyomja a billentyűt (drop). A billentyű lenyomásának hatására a kijelölt elem az adott pozícióra kerül. A két pozíció közötti elemek is a helyükre kerülnek, hasonlóan ahhoz, mintha a műveletet a felhasználó egérhasználattal hajtotta volna végre.

Másik megfelelő megoldás, ha az egyes elemek mellett léptethető szerkesztőmezők is szerepelnek, amelyekbe beírható/kiválasztható az adott tétel sorszáma. Ez megegyezik azzal, mint amikor papíralapú feladat esetében ilyenkor mellé kell írni a sorszámokat.

2.5.8. Target Size (Minimum) :

The size of the target for pointer inputs is at least 24 by 24 CSS pixels, except where: (AA szint)

- Spacing: Undersized targets (those less than 24 by 24 CSS pixels) are positioned so that if a 24 CSS pixel diameter circle is centered on the bounding box of each, the circles do not intersect another target or the circle for another undersized target;
- Equivalent: The function can be achieved through a different control on the same page that meets this criterion;
- Inline: The target is in a sentence or its size is otherwise constrained by the line-height of non-target text;
- User agent control: The size of the target is determined by the user agent and is not modified by the author;

- **Essential: A particular presentation of the target is essential or is legally required for the information being conveyed.**

A teljesítési feltétel azt írja le, hogy amennyiben egy művelet (pl. elemek sorba rendezése vagy csoportokba sorolása) az egér húzásával (drag and drop) hajtható végre, akkor hozzáférhetőnek kell lennie olyan mechanizmusnak, amely alkalmazásával csak a billentyűzet, illetve valamilyen kiegészítő technológia használatával is megoldható a feladat.

A teljesítési feltétel azt írja le, hogy a kattintható elemeknek (hivatkozásoknak, gomboknak) minimum 24*24 pixel méretűeknek kell lenniük, hogy a finommotorikus mozgásukban enyhén korlátozott felhasználók is képesek legyenek azokat egérrel kezelni, kivéve, ha:

- Az elem mérete kisebb ennél, de a középpontjából húzott 24 pixel átmérőjű körbe kattintva aktiválható.

- A funkció az oldalon található másik, a teljesítési feltételt kielégítő vezérlőelem aktiválásával is végrehajtható.

- Az elem egy mondaton belül szerepel, vagy a méretét a sormagasság határozza meg.

- Az elem méretét a Felhasználói Program (böngésző) határozza meg, a fejlesztő azt nem módosítja.

- Az elem (kis) mérete lényeges.

Jó megoldás lehet, ha a folyó szövegben található kis méretű ikonok az oldal fejlécében, például az eszköztáron is megtalálhatóak.

Ez egy AA szintű teljesítési feltétel.

3.2.6. Consistent Help:

If a Web page contains any of the following help mechanisms, and those mechanisms are repeated on multiple Web pages within a set of Web pages, they occur in the same order relative to other page content, unless a change is initiated by the user: (A szint)

- Human contact details;

- Human contact mechanism;

- Self-help option;
- A fully automated contact mechanism.

Ez egy A szintű teljesítési feltétel, amely azt írja le, hogy amennyiben egy webhely oldalain sűgómechanizmus érhető el, akkor az egységesen, kiszámítható módon, a lap tartalmán belül mindig ugyanabban a relatív sorrendben helyezkedjen el, hogy a felhasználó egyszerűen hozzáférjen a sűgóhoz, ne kelljen keresnie minden alkalommal, amikor segítségre van szüksége.

Amennyiben az oldalon adatokat kell megadni, és a kitöltés során a felhasználónak információra lehet szüksége, pl. hogy a cím mezőbe az állandó lakhelyét vagy az értesítési címét kell-e beírni, jó megoldás lehet, ha az ügyfélszolgálat elérhetőségei egy a fejlécben szereplő hivatkozáson keresztül megjeleníthetőek, vagy ha azok szerepelnek a láblécben.

3.3.7. Redundant Entry:

Information previously entered by or provided to the user that is required to be entered again in the same process is either: (A szint)

- auto-populated, or
- available for the user to select.

Except when:

- re-entering the information is essential,
- the information is required to ensure the security of the content, or
- previously entered information is no longer valid.

Ez egy A szintű teljesítési feltétel.

A teljesítési feltétel azt írja le, hogy amennyiben egy webhely valamely működési folyamata során ugyanazt az információt többször meg kell adni – például egy papíralapú űrlap elektronikus változatánál, ahol kézi kitöltés esetén minden oldal tetejére rá kell írni a nevet –, akkor az adat automatikusan átvételre kerül, vagy a felhasználó által kiválasztható. A teljesítési feltétel célja, hogy a felhasználónak ne kelljen többször is begépelnie ugyanazt az információt, kivéve ha:

- az információ ismételt megadása lényeges, például regisztráció során a jelszó megadásakor;
- az információ ismételt megadása szükséges a tartalom biztonságáért, például internetes vásárlás esetén a bankkártya adatai;
- a korábban megadott információ érvényessége lejárt, például az SMS-ben kapott kód banki tranzakció esetén.

Amennyiben egy papír alapon többoldalas dokumentum minden lapjára rá kell írni a viselt nevet, jó megoldás lehet, ha a Viselt név elem kizárólag az első oldalon kerül szerkesztőmezőként megvalósításra, a többi helyen csak címkeként szerepel, amelynek tartalma a gépelés függvényében dinamikusan változik.

Ha az oldalon többféle cím – pl. lakóhely, értesítési cím, számlázási cím – szerepel, jó megoldás lehet, ha az egyes tételeknél a felhasználó kiválaszthatja a többinél megadott értéket.

3.3.8. Accessible Authentication (Minimum):

A cognitive function test (such as remembering a password or solving a puzzle) is not required for any step in an authentication process unless that step provides at least one of the following: (AA szint)

- **Alternative:** Another authentication method that does not rely on a cognitive function test.
- **Mechanism:** A mechanism is available to assist the user in completing the cognitive function test.
- **Object Recognition:** The cognitive function test is to recognize objects.
- **Personal Content:** The cognitive function test is to identify non-text content the user provided to the Web site.

Ez egy AA szintű teljesítési feltétel.

A teljesítési feltétel azt írja le, hogy a weboldalon használt autentikációs eljárásnak akadálymentesnek kell lennie, vagyis nem tartalmazhat olyan lépést, amely valamilyen kognitív funkciótesztet tartalmaz (jelszó megjegyzése, valamilyen feladat megoldása, stb.), kivéve, ha

- Az adott lépésnek létezik olyan alternatívája, amely nem igényel kognitív funkciótesztet.
- Rendelkezésre áll olyan mechanizmus, amely támogatja a felhasználót a kognitív funkcióteszt végrehajtásában, például jelszókezelő, vagy a másolás és a beillesztés engedélyezése.
- A kognitív funkcióteszt objektum vagy személyes tartalom (kép, videó- vagy hangfájl) felismeréséből, azonosításából áll.

Jó megoldás lehet, ha a felhasználónév/jelszó páros helyett az oldalra történő regisztrációkor megadott e-mail-címet kell a felhasználónak begépelnie. Amennyiben az szerepel az adatbázisban, az alkalmazás e-mailt küld, amelyben szereplő hivatkozás aktiválásával történik meg a belépés az oldalra.

Másik jó megoldás, ha az alkalmazásba nem (csak) annak saját autentikációs rendszerével, hanem közösségi médiás (pl. Facebook) vagy Gmail azonosítóval is be lehet lépni.

Harmadik jó megoldás, ha a jelszó megadását emlékeztető kérdés segíti.

Köszönöm a figyelmet.

A film és teljes átirata a Vodafone Alapítvány támogatásával készült.

